

Numărul 45 Oradea-mare 5/18 novembre 1900 Anul XXXVI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2 de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

Psycheea.

(Fine.)

În ultimii timpî începuse să-mi vorbească de sinucidere: vedând înse că nu obține aprobarea mea și că o amenințam la rându-mi, că aș fi în stare s'o urmez punându-mi capăt zilelor, a tăcut, dar din ziua aceea deveni brusc melancolică și căută pururi singurătatea, evitând de multe ori și prezența mea.

„Nimeni încă în institut nu bănuia ce se petrece în inima Psycheei, căci, cum ne jurasem una alteia credință, din gura mea nu se putea afla nimic.

„Într'o zi, cam pe la sfârșitul lui iulie, m'am pomenit cu ea isbucind într'un hohot de plâns.

„Eram singure în camera noastră dormitor ale cărei ferestre răspundeau în grădina institutului.

„Întinse brațele ei pe umerii mei și după ce me sărută cu toată dragostea ei sinceră, o auzii:

— „Îmi juri tu scumpă amică, încă odată!... Spune-mi, nu-i așa că-mi vei îndeplini dorința mea?”

— Da, ți-o jur Psychee, i-am zis, de și nu eră nevoie de repetirea jurământului pentru ori ce ar fi să fac pentru tine; da, de ce ești atât de emoționată?

„Ea respiră mai ușor în urma declarației mele, apoi mai mult în șoapte, me rugă:

— „Nu me simt bine, dragă Zino, de acea sînt hotărîtă să merg încă odată la mama să-mi cer iertare și tu, nu me îndoiesc, că ai să mergi acasă. De acea îți incredințez această scrisoare sigilată, pe care, te rog, s'o predați lui.”

Eră vorba de dta dle Kama, îmi zise Zina, care s'a ținut de cuvânt.

„Întindându-mi scrisoarea Psycheei, Zina me asigură că în acea zi se împliniau 14 zile de când se despărțise de Psycheea și că acum credea că se găsește la domeniul O... lângă mamă-sa.

„O ascultam cu atâta sete încât respirația mi

se opriă din elipă în elipă. Strîngeam printre degete serisoarea Psycheei și nu-mi puteam da seama de ce tremur ca un vas expus furtunei.

„Zina își rezervase dreptul pentru altă dată să me întrebe de chestiuni pe cari o interesau, cu gândul să-mi acorde câteva momente libere spre a gustă dulceața fraselor iubitei mele, așa credea ea.

— Acum te las dle Kama, ved că serisoarea ei te-a emoționat și ai nevoie de liniște să o citești. Cu altă ocazie îmi vei arată și mie conținutul. Te las dar și-ți promit să te mai vizitez, în scop de a contribui amîndoi la fericirea ființei care ni-i așa de scumpă.

„Zina a eșit, pe când eū me îndreptai în biuroū să citeșc serisoarea.

„Ah, serisoarea ei... sentința mea de moarte! De ce nu m'a trăsniț cerul în acel moment? Serisoarea ei mi-aducea veste mai îngrozitoare decît trăsnetul.

„Ddeule, îmi face atât de reū, când mi-amințesc de momentul acela!

— Nu mai pot continuă Antigonă, am fost și sînt nenorocit!

— Nu vorbi așa, il îtrerupse dînsa cu duioșie.

— Iată serisoarea despre care-ți vorbesc; dacă ești curioasă și vrei să afli finalul, citeșce-o pentru tine.

Antigonă luă serisoarea din mîna lui și ceti printre lacrimi pentru sine:

„Nemuritorul meu Kama.

„Cu sufletul tremurător nu pot să-ți scriū decît câteva rînduri din închisoarea unde sînt zăvoirită spre a-mi ispăși greșala că te-am iubit, dacă și iubirea poate fi socotită drept o crimă.

„Drag mi-a fost să sufăr între amor și datorie și aș fi îndurat mai departe, dacă mi s'ar fi îngăduit să te mai ved din depărtare măcar, dar nici atît — aceasta m'a disperat și m'a hotărît să pară-

sesc lumea ca nevrednică de mine, sau eu de densa — cum voește cineva să interpreteze sensul.

„Me duc cu ilusia dintei, că am fost și voiți rămâne iubită de Kama al meu. Cel din urmă gând la tine îmi zboară și el vine să te lumineze în momentul, când vei ceti aceste rânduri. Nu disperă, dulce Kama. Tu ești artist prin fire și formațiune și ce împânzești tu prin arta ta? Idealul. Dar cu cât distanța depărtării vremelnice e mai mare în aparență, între noi, cu atât voiți fi mai aproape de tine. Ce ai putea tu fără mine astfel condiționată? Nu-mai așa opera ta poate avea viață. Avându-me fizi-ceșce, me perdi pentru vecie sufleteșce. Și pe care anume Psycheea o preferi? Sunt sigură că pe aceasta din urmă. De aci nainte me vei găsi printre flori, prin dumbrăvi, prin verzi câmpii. Me vei admira în schinteierea stelelor, în nopțile de vară, în razele blonde ale astrului ce apune. S'ar fi îndestulat bogata ta imaginație cu frumșetea-mi fizică atât de trecătoare? Desbrăcată peste doi, trei ani și de această podoabă, cu ce te-ai fi ales din toată admirațiunea ta? Tu ai nevoie pe fie ce zi de nouă emoțiuni și aceste nu ți le-ar fi procurat nici odată rostul celor patru păreți cu tot cuprinsul ce se chiamă gospodărie. Lumea artei stă diametral opusă cu lumea materială: una elimină pe cealaltă. Necesitatea o cere să fie cineva ori bun gospodar, ori sublim artist. Și amândoi nu pot trăi nici odată în acelaș corp.

„Remăi dar dragul meu Kama, tot artistul pe care numai eu l-am priceput și nu te speria de pasul ce-l fac.

„Împacă-te cu ideea că ai atins cândva idealul prin aceea ce în scurta ei trecere prin lume se chemă Psycheea.

„Tu vei fi mai iubit Kama, fiind că firea ta place ori cărei femeii, inse nu te încercă să veți prin prizma cu care m'ai vedut pe mine, pe o adoua, de nu voești ea decepția să te surprindă în brațele ei.

„Eu ți-am dat sufletul — alta-ți va da corpul. În locul tei sărut aceasta foae destinată pentru tine. Nimeni altul nu va șei locul meu de odihnă, decât tu ... L-ai ghicit de sigur: în fundul mării Negre. Când va fi lină — să șei că dorm visându-te pe tine; în cas de răsvrătire și agitațiunii grozave din partea Mării, să șei că dorul tei me sbuciumă,

„Nu mai am decât câteva clipe și trebuie să părăsesc închisoarea spre a me îndrumă nu la mama — cum am mințit pe draga mea amică, ci la mama Mare — care-mi va da liniștea dorită.

„Nu voiți încheia inse 'nainte de a desfide cerul că e nedrept cu acei ce sunt mai mult decât mediocritatea.

„De ce a mai zămislit în sinul nostru atâta iubire, dacă nu-i loc pântru ea pe o lume de miserie? De ce?

„Oare toate iubirile trebuie fatalmente să ajungă la un sfârșit tragic? Oare scris-a fost în cartea destinelor sale să se întempele așa? Dacă aceasta e adevărat, apoi nu sunt responsabilă de ceea ce me pregătesc să fac; dacă nu, atunci ori ce efect fiind determinat de o cauză, autorul acestei cauze primordiale — deie-și seama. Eu șei că nu sunt — de oare ce când sosisem pe lume, nu eram legată de vre-o cauză cunoscută mie, ci de alt cineva ... în numele căruia am trăit.

„Și acum nu-mi mai rămâne alta decât să-ți zic la revedere în lumea imaterială — acolo unde iubirea nu se întâlnește cu durerea.

„Aceste pete din josul paginei sunt stropii ochilor mei ... Și totuș atât ce me doare despărțirea asta de tine, atât ce me doare ... Nu mai pot raționă, la revedere dulce Kama ...

„Psycheea“.

Antigona incremenise cu ochii pe stropii de lacrimi ce cursese din ochii Psycheei, gata a îndoi numărul lor. Eră așa de sfârșită, încât părea un muribund care nu vede altă scăpare decât prin moarte.

— O, scumpul meu prieten, ce dureroasă e povestea acestei scrisori și cât trebuie să suferi!

Îl apucase de mână, pe când el suspinând stetea la colțul mesei cu fruntea rezemată în podul palmei. Acum părea că nu mai vede, că nu mai simte nimic, atât de mult îl împetrise aducerea aminte a cuprinsului scrisoarei Psycheei pe care o șiea pe de rost.

— Așa dar, ea a murit?

— El dete din cap în semn de negare, gest, pe care Antigona nu l-a priceput.

— Dar dacă în locul ei ți-ar răsări în drum o nouă Psychee dle Kama, și în mintea ei te-ar îndumneși; dta i-ai fi un zeu și ea o sclavă? ...

Kama sări de pe scaun ca și cum l-ar fi mușcat un șarpe la inimă. S'a uitat la ea cu ochi fulgerători și înainte de a o părăsi pentru totdeauna, o dojeni:

— O, femeie, femeie, sedusă de șarpe ca la rându-ți să seduci pe primul om, cu câtă ușurință singură ți-ai pronunțat sentința de moarte!

„Cine ar fi în stare să înlocuiască pe Psycheea? Dar din toate câte ți le-am spus, n'ai fost în stare să pricepi că Psycheea nu poate muri decât odată cu mine?!

„Murind eu mâne, de te-aș înlocui cu Psycheea, ce greu ți-ar fi să me schimbi cu un altul ... Mi-ar plăcea aceasta Antigona?

Antigona, ca trăsniță de cuvintele lui, remase mult timp cu ochii holbați fără grai, ca o statuie ...

Când s'a trezit, s'a vedut atât de jos pusă ... dar Kama de mult dispăruse ...

Constanța 16 iulie 1900.

PETRU VULCAN.

— Mă Tică, mâne viu cu nevasta să ve facem o vizită.

— Bine, dragă, vino; te rog numai să spui nevastăii să nu-și pue cerceii ăia cu briliante, pentru că nevastă-mea o să-mi ceară să-i cumpăr și ei.

— Drace! ... Și nevastă-mea vrea să ve facă o vizită tocmai ca să-și arate cerceii.

Judecătorul: Ai asistat la cearta dintre cei doi soți, spune martore, care ți-a fost impresiunea?

Martorul: Impresiunea mea a fost că nici odată în viața mea nu me voiți însură.

Învățătorul. — Și nu ți-e rușine să minti așa, Ionescule?

Ionescu. — Nu, dar mi-e rușine că dl învățător m'a prins cu minciuna.

R e v e r i i.

Sara, când ne scaldă luna 'n val de raze aurite,
 Aiurit mi-aleră privirea printre sfere infinite,
 Aș voi tot universul c'o privire să-l cuprind
 Și din noaptea neșciinței taina lui să o desprind;
 Aș voi să sbor atuncia ca un fulger prin eter,
 Să-mi adun nemărginirea toată 'n mărginitul crer.
 Farmec ne'nțeleș ne duce spre șciința neșciută,
 Când simțim că ne ucide noaptea neșciinței mută —
 Me întreb atunci adese: cine, unde, când și cum
 A făcut atâtea stele și să sboare le-a dat drum
 După regulă perfectă în eterul înfinit?
 Care este scopul lumiei, nepătruns și tănuuit?!...
 Incercând cu salturi repeși să me-apropiū de mister,
 Simt urechea că-mi vueșce — vântul șueră prin crer,
 Și din glasul lui atuncia par că-aud și înfeleg
 Cât sūnt de nebun și-mi vine să me prind și să me leg.
 Obosit imi razim fruntea 'n mână și nu mai simt nimic,
 Doar atât că 'n univers cât sūnt de slab și de pitic, —
 Și ascult cum rīde vântul străbătēndu-mi printre fește,
 Și rīdēnd cum cāntă cinic nebunatica-ī poveste.
 „... Un nebun voiă odată să lumine 'ntreg tartarul
 „Cu un felinar sērmanul... ci se stinse felinarul
 „Spăriat de-al nopșilor adānc.....“

Dar ușoara scărțāire a obloanelor deschise
 Lin imi bate la ureche, și me fură dintre vise.
 Dintre pomii din grādină vine foșnet lin de rochiū,
 Doue mână ca de mātāsă me cuprind și-mi coper ochii.
 „Spune-mi cine-s eū?“ me 'ntreabā.

„Tu drāgutā cine ești?—

„Pārea că pe-o rază de-aur coborā din bolși cereșci
 „Īngerășul mātuirēi — blānd, — ca tine de frumos.
 „Nu tu ești acela inger, ai fi prea copilāros.“
 Ea a rīs prindēndu-mi capul, me privi cu foc în fațā,
 Greerū doinesc în iarbā imnul strīngerū în brațe;
 Īar zefirul șopotēșce printre florile de tei:
 „Veđi — filosofia lumiei este toatā 'n ochii ei!“

O poveste? o poveste? n'a fost ce v'am spus poveste?
 N'a fost numai amintirea unūi timp, ce nu mai este?
 E 'nceputul povestirei, rupt din vremea depārtatā,
 Orī și cine-ī șci sfērșitul, cāci toate la fel se gatā. —
 Nu-ī poveste ce să ducā povestirea 'n înfinit; —
 Scurtā-ī și a mea poveste: „Am iubit și-am fost iubit.
 Am avut ambișione și ilusii și dorințā, —
 Ca în urma lor să vie nepāsare și cāințā. —
 Azi — cu vremile trecute își dorm somnul lor sub glū,
 N'a remas decāt în bucle-mi fire albe, — argințū,
 Ca privindu-me 'n oglindā să me vēd copil — bētrān... —

Vremea vine și se duce, — suvenirile remān... —
 Cine zice, că uitarea e un dar dumneșcesc?
 Eū gāndind la vremi trecute par' că de noui le trāesc;
 Me vēd tiner stānd în umbra boșchetulni înflorit...
 Visātor, ... în aștept are... și cāt de fericit...

Din umbra ce-o string la sinu-mi vreau pe „Ea“ s'o
 intrupez,
 Ca simțindu-o aproape să iubesc și să vteș... —

**

Pe calea anilor ce vin, gārbovit me vēd, — bētrān
 Proptindu-me de cārje, cu barbā albā pānā 'n stn... —
 Amintiri din tinerete toate 'n preajma mea se sting. —
 — De durerile de-atuncia de pe-acum încep să plāng.
 Când me vēd cārunt și gārbov, numai pielea pe schelet,
 Tārīndu-me prin casā șovāind cu pas încet, —
 Par c'aș vrea să mor de-acuma, stins de-o criminalā

mână,

Pānā-ce sūnt încă tiner, doar inima de-ī bētrānā. —
 Par c'aș vrea să se încingā un resboi nepomemīt,
 Ce să 'mbrace lumea 'n flācări din apus în resārit,
 Și 'n resboiul ēst nāprasnīc să fiū primul, care mor. —
 La prohod să-mi cānte tunul; — nu voi glas tānguitor
 Ce bocīndu-me să cearā pentru mine-un loc în rai;
 Pe pāmēntul ud de sānge, sub copilele de cai
 Voi să me cunun cu moartea, și rīdēnd s'o string în
 brațe. —

Dar din sāngele meū proaspēt, — fie 'n zori de dimineatā
 Un isvor cu unda rece, împregiur brānduși să-ī creascā;
 Cine-a bea din el odatā, ochi cāprūi să nu iubeascā! —
 Beinș, decembre 1899.

V. E. M.

Manuscrisul unei femei.

I

Copilăria mea.

S ūnt copil din flori.
 Tata, după cāt mi s'a spus în urmă, a iubit
 pe mama, o femeie cu un caracter dumneșcesc, bună,
 blajină, iubitore și de o frumusețe ingerească; nu
 șciū inșe din ce motive nu s'a căsătorit cu dēnsa.
 Se zice că părinții lui l-ar fi oprit. Din iubirea a-
 ceasta m'am nāscut eū.

În momentul cānd ochii mei aū vēđut lumina
 zilei, ochii mamei mele s'aū închis pentru totdauna.
 Am fost nāscutā în durerile cele mai ingrozitoare și
 nāșcerea mea a prieinuit moarte unei ființe. Venirea
 mea în lume se inaugurā printr'o nenorocire?

Semn reū.

Din prima zi a nāșcerēi mele, mi-a spus fe-
 meia care m'a crescut, am fost bolnavā. A fost o
 minune că am scāpat.

Mai bine aș fi murit atunci, n'aș mai fi sufe-
 rit atāt de mult.

Dupā șase ani, părinții tatālui meū reușirā să-l
 căsătoreasā cu o femeie gāșitā de dēnșii: vēduvā și
 cu doue fete cam de aceeaș etate cu mine, remase
 de la fostul ei bārbat pe care-l bāgase în pāmēnt.

Această nouā mamā erā femeia cea mai impo-
 si bilā din lume: rea și cu sufletul negru și plin de
 venin. Niei pānā acum nu pot să-mi dau socoteala
 ce a făcut cu tatāl meū de l-a fermecat într'atātā
 încāt să trāiascā o viață întreagā cu dēnsa.

*

Părinții lui tata au avut o cauză de a fi făcut-o noră: avea avere. Pe tată meu îl cunosc destul de bine; n'a putut să aibă și el aceeași cauză. Alt-ceva trebuia să fie la mijloc.

Să me ierte Dumnezeu: eu cred că a recurs la farmece. Această femeie e capabilă de ori ce.

Știu un lucru înse: pe mine, nu numai că nu m'a iubit, dar i-am fost totdeauna neagră înaintea ochilor, și m'a urit cât a putut de mult. Mai târziu am aflat și cauza acestei urii pe care n'o înțelegeam atunci: Dâna pusese de mult ochii pe tata și adevărata mea mamă îi zădărnicea planurile. De ciudă a umblat ea mult atunci pe la babe după descân-tece, dar pe semne că nu s'au lipit pe timpul acela de tata.

A umblat cu intrigă pe la părinții tati, i-a făcut să se certe cu fiul lor, să nu-l mai vadă cu lunile prin casă, pentru că nu-i ascultă și trăia cu o femeie ca mama, căreia, sormană, i se dedea felurite calificative. Tata n'a luat nimic în considerație. Tot mai târziu am aflat, că dacă tata nu s'a căsătorit cu mama pe care o iubiă foarte mult, a fost din pricina părinților, cari n'au vrut să-i deie consimțământul.

Mama a suferit mult din cauza acestei lovituri, dar nu s'a plâns. Era fericită că vede pe tatăl meu că o iubește și se mulțumia cu atât.

Am fost oproșită și nimeni nu s'a mai îngrijit de mine. Ceilalți nu me puteau suferi din pricina caracterului meu închis, nestatornic și neînșelător. Bietul tat' singur me iubiă, dar aceasta iubire nu și-o putea manifesta față de mama, căci ea imediat găsiă prilej de ceartă.

Instinctul meu de copil imi spunea că această femeie nu me putea suferi și că îi eram o povară pentru dâna.

Nici nu se știa s'o spue cunoștințelor când îi venia în casă.

Din iatacul meu lipit cu reclame și care avea la mijloc o ușe mascată, aușieam foarte bine cum me defaimă, spunea fel de fel de neadevăruri la adresa mea, făcând și pe altă lume să me urască.

Am suferit grozav de mult în mine, dar nu m'am plâns nici odată: eram de pe atunci mândră și nu vream să me compătimizească nimeni. D'atunci am învățat să-mi ascund durerea și să nu arăt nimenui ce se petrece în sufletul meu.

Tata încercă câte-odată să observe mamei mele vitrigi că reu făcea de me trată așa de neomenos. Ce eram eu? Un biet copil care nu șieam nimic! Ascultam pe toți și nu făceam nici un reu nimenui.

Femeia asta rea nu vrea s'asculte nimic și-i tăia vorba tatei cu aceste cuvinte, care-mi străpungeau inima ca un pumnal:

—„Mi se pare mie că n'o să-mi comandă dta ca să iubesc sau să urșe pe cineva? Șei foarte bine că n'o pot suferi și îți-am spus-o asta în atâtea rânduri. Ți-am făcut cunoscut și cauza.

Tata încercă să me apere:

—„Bine, dar ce e de vină bietul copil? De ce să se rșfrângă și asupra lui ura ce ai avut-o pentru mamă-sa?

—„N'am să dau socoteală nimenui de lucrul acesta. Dar ce atâtea gălăgie pentru un lucru de nimic? N'ai decât s'alegi între mine și între fiica dta.

(Va urmă.)

GR. MĂRUNTEANU.

Igiena ochilor sănătoși.

— Regule generale. —

1. Să ne îngrijim de a avea camera de dormit cu ferestrele spre răsărit, cari să se astupe de cu sara cu perdele sau mai bine cu obloane, pentru ca dimineața, când ne pomenim din somn să nu ne isbească razele soarelui deadreptul în ochi. Cine vrea să se conformeze mai bine orânduilor firii, se va scula înainte de răsăritul soarelui, ca astfel ochii să primească la prima lor deschidere numai o lumină moderată, căci mai târziu, la răsăritul soarelui vor putea primi fără supărare și un grad mai mare de lumină.

2. Lampă de noapte să ardem numai atunci când avem de îngrijit de vre-un bolnav sau de un copil mic, la din contra este mai bine să dormim în întunec, pentru că astfel somnul e mai liniștit și ochii sunt feriți de ori ce înriurare a luminei.

3. Cine se espune pe mai mult timp, d. e. într'o călătorie, strălucirii soarelui sau a zăpedii sau vântului, face bine, dacă întrebuintează ochilari-conservi, după cum se va vorbi mai jos; dar alt soi de ochilari să nu pună nici odată fără sfatul doctorului. Sunt înse unii cari și când nu e soare sau zăpadă lucitoare, își pun conservi, și aceasta o face din cochetărie. Ce să le faci dacă ei vrea să-și facă lumea neagră ori albastră?!

4. Să ne ferim cât se poate de tot felul de schimbare subită de la lumină mare la întunec, ca d. e. mersul des în pivniță și de aci afară, de privirea îndelungată în soare, de lumina electrică, sau de magneșiu, de cetitul la lampă cu abajur și părăsirea ei deasă, când dăm cu ochii de părți întunecoase din cameră.

5. La spălarea feței ținem ochii închiși, deci nu mai e trebuință să așteptăm câteva timp după sculare din pat, precum pretind aceasta chiar și unii medici, zicând că ochii trebuie să se mai deprindă cu aerul. Puțini oameni dorm acoperiți și la cap, și astfel ori culcați, ori sculați, tot în acelaș aer ne aflăm. Nu e bine să între în ochi apă și nici săpun, pentru că șcim cât se roșesc ochii copiilor cari la scaldare își cufundă capul în apă cu ochii deschiși și această înroșire nu este indiferentă pentru ori și ce ochii.

6. Ochilari conservi întrebuintăm și contra vântului aspru și cu praf; damele înse pot pune pe față un voal (zabranic) mai des și se pot lipsi de ochilari conservi. De condamnat este obiceiul de a-și înnegri genele ochilor, ceea ce este egal cu virirea în ochi înadins a neurăteniei. Am observat asemenea fapt la o damă tineră, care avea nenorocirea de a suferi de o boală grea de ochi (inflamațiunea irisului.)

7. Când intră un corp străin în ochiu, să nu-l frecăm, ei să răbdăm până se umple de lacrimi și să aplecăm capul spre ochiul sănătos, ca să poată eși corpul străin mai cu înlesnire pe la unghiul din spre nas, că pe aci esă de obicei odată cu secrețiunile ochiului. Bine este și aceea, când nu ese ușor corpul strein, de a prinde cu degetul mare și cel arătător genele pleopei de sus și a depărtă puțin pleopa de globul ochiului, trăgând-o puțin în jos și și scuturând-o. Dacă nici așa nu ese corpul străin, facem o spălătură a ochiului cu apă curată, o irigațiune sau injeștiune între pleope.

MONUMENT PE MALUL MĂRII.

8. Să ne ferim de schimbarea subită a temperaturii, din care cauză adese se îmbolnăvesc ochii, ea și alte părți ale organismului omenesc, d. e. o răceală poate produce un reumatism în ochi, cum produce și în alte părți ale corpului.

9. Fumul, aburul, aerul stricat, locuințele umede nu priesc ochilor, de aceea să ne ferim pe cât se poate de acești agenți agresori ai organului vederii. Într-o baie am dat de aburi atât de calzi și de luți, încât me usturau ochii și a trebuit să es că nu mai puteam suferi a sta acolo. Un cas mai rar de aer stricat și primejdios pentru ochi s'a observat la o cusătoreasă, care cusând o rochie verde, s'a îmbolnăvit de ochi; cauza a fost arsenicul ce-l conținea materia colorantă verde și care ridicându-se cu praf, i-a iritat ochii. Locuințele umede cauzează boale de ochi de natură scrofuloasă, precum vom vedea în alt capitol.

10. Nu e bine a ceti în amurg înainte de resărirea sa după apunerea soarelui, când lumina zilei este neîndestulătoare, sau la lumina lunii, cum fac unii din bravură etc. Dacă am aprins o lumină artificială, trebuie să eschidem lumina de afară, închidând obloanele sau lăsând perdelele ferestrelor; aceste din urmă înse nu trebuie să fie de culoare roșie sau albă, ci închisă. Cine cetește la umbra unui pom, să se ferească de variațiunile luminii, aci lucitoare, aci umbrită, ce se produce prin pătrunderea razelor solare printre frunze.

11. Nici pe drumuri nu este bine a ceti, când ne tremură mâna, și literile se disting cu greu. În pat de asemenea ne găsim în stare neobicinuită pentru ochi de a ceti, și dacă totuș vrem să cetim și aci, apoi mult dacă luăm vre-un ziar în mână, iar nici de cum carte grea, de care în scurt obosim și n'o mai putem ține drept, precum se cere pentru ochi. Apoi cetind culcați, și congestiunea la cap se produce mai ușor.

12. Cetind la lampă, să o punem alături de umărul stâng sau drept, ca lumina ei nici odată să nu ne bată în ochi, cartea sau hârtia ce cetim să o avem în mână iar nu pe vre-o masă, ca să nu fim siliți a aplecă capul când cetim.

13. Seara să nu cetim sau scriem fără abajur pe lampă, afară numai când aceasta ar fi atârnată de asupra noastră; înse când e tare sus, să aibă un ambajur, care reflectează lumina în jos. În salonul de conversare e bun un glob mat (aburit).

14. Seara nu e bine a lucra cu materii colorate ca: pictură, cusătură de stoffe negre, broderie colorată etc.

15. Ferestrele odăii să fie mai aproape de tavan (plafond) decât de podele, căci e mai bine când vine lumina din sus decât din jos. De asemenea și perdelele care se trag de jos în sus spre a face în tunec, sunt mai bune decât cele ficsate sus.

16. Culoarea cea mai puțin superătoare pentru ochi este cea cenușie, de aceea ar fi bine să fie pereții casei văruiți sau zugrăviți cu astfel de culoare, dar mai cu seamă la școli, localuri publice etc.

17. Mai bine este de a ceti ziua și mai cu seamă scrisul de mână, și a lăsa scrierea pe de seară, când nu se încoardă așa de mult ochii, având numai a controla direcțiunea scrisului. Este de observat că cetirea e mai grea, copierea mai ușoară, iar scrierea simplă și mai ușoară. La copiere să fie cartea egal de departe de caet.

18. După masă toate organele fiind congestionate, așa și ochii, trebuie să ne odihnim puțin. Nu e bine a te odihni pe perini multe, cum fac Rușii, căci luneci, sau de nu, apoi unii muschi sunt încordați cari ar trebui cu toții să fie în stare de repaos.

19. Pentru ușurarea scrierii există mașină de scris, despre care se zice că e mai mult recomandabilă la cei ce au mult de scris și la miopi, căci după câștigarea dexterității pe claviatură, ochii nu mai au nici o ocupațiune la scriere și ce e scris, e foarte legibil. Orbii asemenea pot ușor învăța manauarea acestui aparat de scris. Se scrie cu ea încă odată așa iute ca cu pana.

20. Ochii să nu fie nici odată încordați peste măsură. Simte omul vr'o oboseală în ochi, atunci să pauzeze câteva minute, căci aceste minute nu-s perdute în raport cu folosul ce aduc. După o odihnă potrivită omul lucrează îndoit, cum ar fi lucrat cu ochii oboșiți. Presbiții să nu hesiteze a pune ochilari tot din aceeaș cauză. Mai au un obicei reu presbiții de pun lampă între ochi și carte de cetit. Ochilarii potriviți și regula de la § 12 îi va dispensa de acest viciu.

21. Sunt unii oameni (conservatorii) cari prefer a ceti la 2 luminări de stearină mai bine decât la lampă. Din parte-mi declar că o lampă bine construită și aplicată cum s'a zis la nr. 12, înzestrată cu abajur bun ca să nu bată flacăra direct la ochi, dă o lumină mult mai apropiată de aceea a zilei, și nu me 'ndoese că cu perfecționarea moderării luminii electrice, va ajunge ca aceasta să 'nlocuiască lampele noastre de azi. Ochiul cere multă lumină, și e dator la măiestrie de a o da cât de multă și în mod nesuperător.

22. Cilindrul de sticlă albastră (culoarea „nu me uită”), mai cu seamă pentru lumina de gaz aerian, o temperează, și o face mai dulce și mai plăcută.

23. Dacă arde în casă gaz aerian, trebuie să se ventileze mai des, căci gazul consumă mult aer. E de preferat oleiul, ca cel de rapiță, celui de peatră, pentru că acest din urmă murdărește lampa, esind din ea fără a șei pe unde. Gazul aerian iarăș are inconvenientul că dă o flacăra care neconținut tremură.

24. Nu e bine a sta tot închis în casă, unde orizontul vederii e foarte restrins. Ochii trebuie să aibă de privit și în distanțe mari, în excursiuni prin regiuni frumoase, pe livezi verzi presărate cu flori miroitoare, la izvoare curate și la păduri cu umbra deasă, la mare și pe câmpii. În această privință trebuie să învidiăm pe țeran, care în adevăr și are o agerime remarcabilă a vederii. Părintii cu vedere scurtă dau naștere unor copii cu asemenea vederi, cu alte cuvinte miopia este des moștenită.

25. Mi s'a pus adese-ori întrebarea care ochi sunt mai buni, cei scurți ori cei lungi la vedere, apoi cei albaștri ori cei brunii? Cu privire la cei brunii natura îngrijește de a-i transforma din albaștri pe măsură ce omul se apropie de zona călduroasă. Cu privire la scurții ori lungii la vedere, numai indirect pot să răspund. Copiii cu vederea lungă au impulsul în sine de a fi mai mult în liber, pentru ca să aibă un orizont mare, și nu se joacă bucuroși cu obiecte migăloase. Cei scurți la vedere fac contra-

riul. De geaba îi îndemni să mai iasă pe afară, ca să se mai joace și ei de-a mingea cu ceilalți copii, pentru că ei se vor plânge că nu ved mingea când li-o aruncă, și zboară în aer. Totuș este bine a-i scoate mai des și pe aceștia în liber, ca să nu se mai mărească, dacă este încă posibil, orizontul vederii lor; nu vom forță înse prea mult nici pe cei din tîi a se mai lăsă de vederea în depărtare, nici pe acești din urmă a privi tot la distanțe mari. Acum ve întreb ce ochi preferiți: lungi ori scurți la vedere? Construcțiunea ochilor trebuie să aibă cuvînt la alegerea profesiunilor despre care ne vom întreține în curînd.

26. Cusături fine să nu se facă seara; mai cu anevoe este a coase cu ață neagră pe negru, sau cu albă pe alb etc. Și nu știu de ce n'ar fi permis, sau de ce n'ar fi frumos, a se coase cu alb pe negru, sau cu negru pe alb? Eū bună oară aș primi și purtă cu mulțumire o batistă albă tivită cu roșu ori cu fiecare altă culoare.

27. Aū fost casuri, cînd dame cochete, pentru a se arătă la bal ori pe scenă cu ochi strălucitori, negri, s'au folosit de mijloace medicamentoase (atropină), cari dilatează pupila; o altă damă profesoară, sta în tot timpul claselor cu fața spre fereastră, căci așa îi eră aranjată catedra, rezultatul a fost că și a-eelea și aceasta s'au îmbolnăvit serios de ochi (retinită) și aū vîdut cît este dereu de a nesocoti prescripțiunile igienei și de a vrea să bravezi peste măsură marea înriurire a luminii asupra ochilor.

28. Nu e bine a purtă ochilari colorați cînd ne ocupăm cu lucrări fine, pentru că întunecînd ochii, îngreuiază vederea.

29. Precum floarea are trebuință de o anumită cantitate de lumină, cã altfel îngălbenesce și se ofileșce, tot așa și ochiul ținut neconținut la întunec se poate îmbolnăvi. S'a observat la oameni ținuți timp îndelungat în penitenciare, că la eșire nu puteau suportă lumina zilei și le trebuia multă vreme pînă să se deprindă cu ea. La capitolul despre profesiuni, în special unde e vorba de ocași, se va vorbi mai pe larg despre o asemenea boală.

30. Prea mare lumină, cum este a soarelui tare primăvara, dă naștere la o boală, numită emeralopie, în care suferinții nu mai vîd bine de cînd apune soarele și pînă răsare. În acest cas bolnavul trebuie să stea în casă mai multe zile și cu o lumină moderată, apoi să se ferească cu ajutorul ochilarilor conservi de a se espune brusc strălucirii soarelui.

31. Nu e bine cînd vin razele soarelui printr'o crăpătură a ferestrei ori ușei, deci obloanele să se închidă bine, ori la din contră să se lase de tot deschise, iar la ușă să ne astupe crăpătura ce ar fi existînd.

32. Țeranul român ar putea purtă vara ca d. e. cel german, pălării de pae.

DR. GEORGE CRĂINICEANU

Doine din popor.

Foaie verde de bujor,
Ușor puțule ușor,
Ce-mi trimeți atata dor,
Prin gurile tuturor?
Nu-mi trimeți mai puținel,
Să vii dumneata cu el,
Într'o foaie de bujor,
Să te vîd că-ți este dor?!

(Audiță de la Ion Cazacu, lăutar,
Stefănești, Gorj.)

Verde frunză foi ca macu,
Pe dealu cu liliacu,
Și-a mutat mândra Conacu,
Nu l-a mutat de vr'un bine,
Cînd îi vine dor de mine,
Rupe liliac și pune:
Gînd îi vine dor și foc,
Rupe liliacu tot!

(De la lăutarul Const. Dobre, Hurez
Vâlcea.)

Verde, verde mărăcine,
Lasă-te puică de mine,
Să trăim pe lume bine!
— Dar cum focu-o să me las,
Că ți-e casa de doi pași,
De doi pași și-o pășitură,
Sînt la tine 'n bătătură,
Și-mi trece doru de gură!

(De la Costea Gheorghe, Săcenii,
Teleorman.)

Foaie verde trei sulfine,
Doruleț ce ai cu mine,
De me horopșești pe lume?
Dorule, tu ști ce ști,
Făr' de mine nu remăi,
Dorule, bucată rea,
Ieși de la inima mea,
Și du-te la mîndruța,
Să te suptie și ea.

(De la lăutarul Const. Dobre, Hurez,
Vâlcea.)

La vale la Călărași,
Strig' un căpitan de marș,
Nu știu marșul să-l ascult,
Ori la Ioana să me uit?
— Ioano, mijlocelul teū,
Să-l fac luminări de seū,
Să le pu la capul meu,
Să lumine,
Peste mine,
Să-mi treacă de dor de tine!

(Comunicată de Ilie Constantinescu, com.
Dozești, Vâlcea.)

Cine nu-are dor la vale,
I se pare noaptea mare,
Umblă noaptea tot călare
Și se scoală 'n prînzul mare;
Cine nu-are dor la deal,
I se pare noaptea an!

(De la Ilie Constantinescu, Vladimir
Gorj.)

CHRISTIAN N. ȚAPU

Iubire de poet.

Dedicată: Ileanei.

Cine are inimă și nu iubește, ori n'a iubit cândva? — și cine are inimă mai simțitoare ca un poet — și să un iubească poetul?!

Iubire de poet ... ești ideal de sfântă, și totuși cât de puțin preț pun pe tine oamenii de rând ...

Lumea e dedată a le privi toate prin prisma realității, a trage din toate consecințe practice, și toate câte nu pot și nu vrea să i se conformeze cercului ei de vedere, îi par absurde, imposibile și fără înțeles ...

— Nu te încrede în el, e poet — spune amica amicei sale.

— Din ce veți trăi — se sfătuește mama cu fiica — dar nu știe câștigă, e numai poet ...

Și mai pre sus de toate acestea, lumea întreagă e convinsă că poeții sunt nestatornici în iubire, fluturi sburdalnici, meniți a fi a tuturor florilor ...

Pentru că iubirea de poet e ideală — iar lumea o privește prin prisma realității ...

Cine ar fi în stare să desfășure psihologia inimii de poet?

O floare ruptă de vânt în primăvară, o ramură veștedă în mijlocul verii; o roasă ofelită de brumă în pragul toamnei — lasă nepăsătoare inimele reale, dar deșteaptă sbuciumări intime de-o duioșie vagă, în inimele ideale de poeți ...

Sub masca realului, ele caută idealismul, și de aceea poetul în mijlocul mulțimei, ni se pare straniu și bizar ...

... A întâlnit-o ... Ochii ei mari și negri și părul ei negru ca noaptea, i-au îmbătăț simțurile, el vede în ea perfecțiunea frumosului. În privirea ei de foc, el ceteșe sfințenia patimei ideale ... și tremură sub vraja ei ...

Ori are ochii albaștri și părul suriu și moale; femeia ce i-a ieșit în cale, ca o vedenie cerească, — inger de modestie, blândeță și bunătate ...

Și poetul începe a iubi, divinșând în femei idealismul ...

Ce dulce e stringerea mâinii mici, albe și moi, ucidător de șireată e privirea naivă a ochilor ei, și îmbătătoare de simțuri îmbrășșarea-i molatică și sărutările ei ferbinți ... Sufletul poetului se sbuciumă sub fericirea lor ideală. În persoana adorată el vede întruparea frumosului estetic, pe care o sărută și o îmbrășșază numai în semn de venerațiune și tribut de admirare ...

În versurile lui preaslăvește acest ideal, și nopți întregi se muncește la masă să înșgebe în versuri un dulce suris al ei, o rază ferbinte din ochii ei scumpi ...

Și ea îi ceteșe versurile, rîde, îi pare bine, se simte nespuse de măgulită la început, iar lumea în-

cepe a face „combinații serioase“ — și nici lumea nici ea — „idealul“ — nu înțeleg adevărata iubire de poet ...

Cu timpul și ea se gîndește serios la viitor, face și ea combinații cu lumea împreună, degradând astfel iubirea ideală a poetului, în șirul iubirilor de rând

Și poetul care a adorat în ea perfecțiunea frumosului estetic, desilusionat se oprește în fața realității ca deșteptat din un vis, și par' că sărutările și îmbrășșările cari odată au avut pentru el un farmec ideal, acum i se par efluxuri din combinații și speculă ...

Căci iubirea poetului — nu e ca iubirea comună, el adorează în femei idealismul, și iubirea lui nu poate deveni reală, pentru că idealul devenit real înceată de a mai fi ideal ...

Și dacă poetul nu e înțeles și ca să bec e imbiat din cupa realismului, nu din a idealismului, ca apoi desgustat să fie silit să meargă mai departe să-și caute un suflet ca să-l înțeleagă ... lumea nu-i în dreptul ei să-l acuze cu nestătornicie ...

Să lupți pentru un ideal, care vecinic să rămână departe de tine ... iată vecinica luptă ideală ... Să iubești un ideal ... care vecinic să rămână numai ideal ... iată vecinica iubire ideală: iubirea de poet ...

Iată pentru ce poetul nu înțelege iubirea reală.

... Și de câte ori în nesocotință, poetul, în iubire coboară treptele idealismului, la iubirea reală și egoistă — talentul se resbună amar: înceată de a mai fi poet, și din miseriile reale, nu se mai poate ridică la idealism nici odată ...

Femeilor, frumoase minuni ale naturii! ... iubiți, iubiți poeții! ...

Îmbrășșați-i cu dragoste ideală, ca să trăiască în visuri ideale, cu capul plecat spre umărul vostru ...

Dar nu le vorbiți de iubirea reală, de viitor; acestea sînt în contradicere cu idealismul, ei din idealism trăesc, și fără de el mor ...

Preferiți îmbrășșările și sărutările lor ... Acestea sînt mai dulci, mai sfinte și mai îmbătătoare ca ale mulțimei. Ei nu ve îmbrășșează și nu ve sărută cu speculă matematică ...

Femei, iubiți pe poeți cu iubire idealistică, precum ei ve iubesc pe voi ...

EMILIAN.

Cugetări și meditări.

Încrederea în Dumnezeu, e încrederea în tine.

Iubirea întemeiată pe suferințe, falnică se ridică spre vecinicie.

Adevărata iubire nu întreabă de ce și cum? — Necondiționată își apucă ea domnia.

Iubești sufletul în cineva, — iubești adevărat.

VIOARA DIN BIHOR.

Monument la mare.

— La ilustrația din nr. acesta. —

Nenorociților cari mor pe mare, prin o gingașe atențiune li se ridică monumente pe malul mării. Un astfel de monument înfățișează și ilustrația din nr. acesta.

Privindu-l, ne aducem aminte de frumoasa poezie „Morminte goale“ a poetului Radu D. Rosetti, care cântă:

În mijlocul naturii sfinte,
Pe țărmul mării plângător,
Sunt cruci plecate pe morminte
Ce n'au cadavre 'n sinul lor.

Dar fiecare cruce-și are
Săpată 'n ea un nume drag,
Și vezi plângând sub fiecare
Un suflet amărit, pribeag.

Acolo-s tristele morminte
A celor morți în depărtări,
Pe valul mării, care minte
Și dă eterne sărutări.

Pribeगी 'n urma lor, știu bine
Că fundul crudei mări i-a supt,
Că unde vin să se închine,
Nu doarme nimeni dedesubt;

Și totuș vin de ani, într'una,
Mânăli mereu de-acelaș dor,
Nemângăiați întotdeauna,
Să plângă 'n amintirea lor.

LITERATURĂ.

O petiție a lui Avram Iancu. În nr. 35 al foii noastre din an. c. dl Alesandru Ciura publicase o petiție necunoscută a lui Avram Iancu. Publicațiunea a atras interesarea cetitorilor și vr'o doue ziare („Tribuna“ și „Tribuna Poporului“) au și reprodus-o. Acum vine dl Iosif Șterea Șuluțiu și în nr. IX al „Transilvaniei“, organul Asociațiunii din Sibiu, serie că a cetit cu cea mai mare mirare acea petiție, care seamănă mai mult o batjocură asupra memoriei nefericitului său amic, martir al neamului românesc; că dsa, care a purtat o luptă cu scriitorii germani și maghiari, până ce a reușit a-i rehabilita bunul său nume și de a-l prezenta în adevărata splendoare, căci înainte nu-l slăbiau din „ucigaș, bandit, tăciunar etc.“ s'a indignat nespus de mult la cetirea acelei petiții; de aceea numai decât ș-a și exprimat părerea, că subscrierea numelui Avram Iancu nu poate fi decât un falsificat al „Neamțului“, care a compus acel pasucil, spre a-l batjocori pe Iancu sau al unui complice al aceluia, care a încercat a înșela banii de la guvern, abuzând de numele lui Avram Iancu. Căci Iancu nu știea să se încovoaie, nici să se lingusească; un astfel de om este imposibil să se iscălească într'o petiție trimisă unui Bezirks-Vorstand: „Client și slugăsupus“; Iancuși peste 14 ani s'a scriseris la o cerere către împăratul, compusă cu demnitate: „Avram Iancu, general“. Spre a putea constata, că subscrierea e falsă, dsa numai decât a cerut să i se trimită petiția, înse n'a primit nici un răspuns. Atunci s'a adresat dlui Bașota, jude pensionat în Abrud, care i-a răspuns, că a vădut acea petiție, dar crede că subscrierea numelui lui Iancu e un fal-

sificat. De aceea, combinând toate împrejurările, dl Iosif Șterea Șuluțiu declară, că petiția, dar mai ales subscrierea numelui este un falsificat. — Înțelegem și noi indignațiunea ce a simțit dl Șuluțiu la cetirea acelei petiții, indignațiune împărtășită de ori care Român, cu atât mai vârtos de dsa, căruia, precum ne spune, Iancu i-a fost amic; nu înțelegem înse mirarea dsale vădând publicată acea petiție, căci este mai bine s'o publicăm noi Românii și să-i veștedim valoarea, decât să vină străinii și să ne ponegrească cu ea marea figură a lui Iancu. Un privilegiu acesta, spre a lămurii caracterul nepătat al lui Iancu. De sigur de părerea asta au fost și zierele cari au reprodus-o. — Încât pentru rehabilitarea memoriei lui Iancu prin lupta ce dl Iosif Șterea Șuluțiu a purtat cu scriitorii germani și maghiari, felicităm pe dsa de credința că a izbutit. Durere, noi nu vedem nici o schimbare după lupta dsale de rehabilitare. Și înainte vreme și acuma, istoricii și scriitorii obiectivi au scris și scriu despre Iancu adevărul; iar ura de rassă și atunci și acuma a avut și are numai cuvinte de hulă. Poate a uitat dl Șuluțiu, că vice-procurorul din Alba-Lulia a numit mai an în ședință publică pe Iancu „căpitan de bandiți“. Sau n'a cetit articolele ziarelor maghiare, în deosebii al lui Bartha Miklós din „Magyarország“, din incidentul vorbirii acelu vice-procuror, aprobând tot ce a zis acela, ba adaugând că în limba maghiară nu este cuvânt destul de tare spre a înfieră pe Iancu. — În sfârșit ceea ce privește enunțarea dlui Șuluțiu, că subscrierea lui Iancu este un falsificat, admitem și noi. Dar aceasta trebuie să se constate prin confrontare. A decretă falsă o subscriere, pe care nici n'au vădut-o: ori cât de completă e competența dlui Șuluțiu, ca amic al lui Iancu, — nu este o vorbă de valoare decizitoare.

Direcțiunea medicinei moderne. La Bucureșei, pe malul Dîmboviței, s'a ridicat anul trecut un palat nou științei. Palatul acesta, încușurată de un parc întins și de mai multe clădiri mai mici, este noul institut de bacteriologie. Din incidentul instalării noului palat al institutului, conducătorul aceluia, profesorul și academicianul dr. Victor Babeș a ținut la Academia Română în 3/16 aprilie an. c. o lectură intitulată „Direcțiunea medicinei moderne și noul institut de bacteriologie“ care acum a apărut în o broșură estrasă din Analele Academiei Române. În lucrarea sa dl Babeș arată importanța acestui institut. Scopul principal de la înființarea sa în 1886 a fost studiul epizootiilor ce se iviseră în România și combaterea turbării care în fiecare an făcea numeroase jertfe. Partea pur științifică a institutului se împarte în 5 secțiuni: secțiunea veterinară, de vacinațiune, bacteriologică, chimică și patologică. Deserie apoi activitatea acestora și zice, că tendința științei medicale moderne este ca să se lucreze astfel, încât rezultatele dobândite prin progresele tuturor științelor naturale să se aplice cât de curând, pentru ca aplicarea lor să servească la confirmarea rezultatelor din laboratorii. Prețul 20 bani.

Conferență maghiară despre poezia română. Dl Nicolae Putnok, directorul gimnasiului de stat din Lugos, ne scrie, că la 30 l. c. va ținea o conferență literară la Timișoara despre poezia română în secolul al XIX. Cu asta ocaziune va prezenta și „Cântecul gîntei latine“ de V. Alexandri și „Mama“ de Carmen Sylva, în traducere maghiară de Iosif Vulcan.

TEATRU.

Teatrul Național din București. *Dșoara Agata Bârsescu*, angajată ca societară de cl. I, ș-a inaugurat seria reprezentațiilor sale joi în 8 noiembrie n., cu „Medeea”, tragedia lui Legouvè. Sâmbăta trecută a jucat în „Magda” de Sudermann; marți, în săptămâna asta în „Eva” de Voss; erî joi în „Sapho” de Grillparzer. Repetițiile pentru piesa „Antoniū și Cleopatra” de Shakespeare au început. Rolurile principale vor fi susținute de dșoara Agata Bârsescu și de dnii Nottara și Leonescu. Piesa se va jucă în curând. — Pentru mâne sâmbătă, la 4/17 noiembrie, s'a anunțat: „În provincie” piesă originală de dnii V. Toneanu și Ar. Marinescu. — *La Ploești* artiștii Teatrului Național vor jucă în 1/14 decembrie „Suprema forță” de Haralamb G. Lecca.

Serată teatrală în Hunedoara. Tinerimea română din Hunedoara va aranjă la 4/17 noiembrie serată teatrală în sala otelului Mihail Rimbaș. Programa: „Scrisoarea secretă” scenă de Iosif Vulcan, predată de dșoara Maria Dima și dl Albert Schuster; „Herșcu Bocegiu”, monolog de V. Alexandri; „Un om buclucaș” comedie într'un act, localisată de dna Maria Baulescu, jucată de dșoara Maria Dima și de dnii George Cutean, Const. Dima, George Pop, Albert Schuster și Nicolae Boldin. După teatru dans. Venitul curat în folosul bisericeii gr. or. de acolo.

Concert și teatru la Homorod. Tinerimea română din comuna Homorod a aranjat la 27 oct. o producție musicală teatrală. Programa a fost următoarea: 1, piesa „Treii Doctori”, 2, „Nu mai plânge”, poezie de Nic. Boer teol. est. 3, piesa „Noaptea de sf. George”. 4, „Noua călugăriță”, cânt. solo de Natalia Boer. 5, piesa „Cu voia Dumnisale”. 6, Dialog în cântări, Femeia și bărbatul.

MUSICĂ.

Deschiderea operei române din București. Mercuri la 1/14 noiembrie s'a deschis la București stagiunea Operei Române cu prima reprezentație a operei „Petru Rareș” în 3 acte, libretul de Theobald Rehbaum, după o nvelă de Nicu Gane, muzica de Eduard Caudella. Iată distribuția rolurilor: Stefăniță, Domnul Moldovei, dl Aurel Eliade; Nichita, boier, castelan al palatului Socola, dl D. Theodorescu; Petru Rareș, un pescar, dl I. Băjenaru; Marin, vasa al unui boier exilat, dl C. C. Rădulescu; Ileana, sora lui Petru, dșoara Onoria Popovici; Tudora, fiica unui boier exilat, dșoara Virginia Micioara; Un soldat, dl C. E. Petrescu. În actele I și III balet compus de dansuri naționale, executate de elevele școlii de balet.

Dșoara Carlota Felciani, distinsa artistă română, întorcându-se din străinătate, unde este angajată, va debută în ianuarie în Opera română a Teatrului Național din București, cântând în operele: Barbieri di Seviglia, Sonnambula, Fra Diavolo și Lucia di Lammermoor.

O nouă operă română. Dl Azzo Albertoni, un compositor italian, care a petrecut vr'o două luni la Blaș, precum i se serie „Tribunei”, lucrează la o operă română. Libretul e scos din scrierile reginei-poete Carmen Sylva. Dl Albertoni, care a stat la Blaș

cu dna, o cântăreață escelentă, au debutat acolo în câteva concerte. În timpul șederii sale în Blaș a scris „Târnavel” o fantasmie și „Salut Blașului” marș; a treia compoziție este „Ave Maria” dedicată mitropolitului Mihályi.

„Armonia” societate de cânt în Cernăuți s'a constituit astfel: Președinte: Tudor cav. de Flondor, dep. diet.; vice-președinte: Teodor Rujor, profesor; secretar: Octavian Scalat, cand. jur.; cassar: Leonida Bodnareșcu, profesor; bibliotecar: Stefan Scalat, stud. jur.; econom: Mihaï Pitei, inv. sup.; aranșori: Eusebie Hostiuc, cand. jur. și Constantin Hostiuc cand. jur.; controlori: Petru Pitei, inv. sup. și Dionisie Dașchievici, oficial; membri fără funcție: Longhin Baculinschi, stud. jur.; Numitor Litviniuc, stud. jur. și Mihaï Mitrofanovici stud. jur. În comisia revisuitoare fure aleși dnii: Dr. Emanuil Seleschi, avocat și Dionisie Bendeveschi, inv. — Corul societății a început repetițiile pentru un concert care se va aranjă în primele zile ale lui decembrie. Tot odată corul studiază opereta „Moș Ciocârlan” care se va reprezenta la începutul anului viitor.

BISERICĂ ȘI ȘCOALĂ.

Conferență preoțească și învățătorească în Orade. Preoțimea și învățătoreimea gr. or. română din protopopiatul Orădii-mari s'a întrunit într'o conferență mixtă, marți în 13 nov. an. e. sf. n. sub presiul protopopului tractual Toma Păcala. Invitat prin o deputație și Prea Cuvioșia Sa vicarul episcopesc, părintele Vasiliu Mangra, a fost salutat prin o vorbire de cătră protopopul președinte, căruia vicarul i-a respuns mulțămind pentru invitare, apoi prin cuvinte alese arată rolul ce trebuie să-l aibă preotul și învățătorul ca conducători ai poporului. Ambele vorbiri au fost primite cu aclamări călduroase. S'au cetit două disertații, anume: dl Andrei Horvat preot în V.-Velențe despre „Buna înțelegere între organele parohiale”. Aceasta temă s'a tractat din partea dlui disertant cu multă pricepere și a produs o viuă discuție, la care au luat parte mai mulți preoți și învățători. Disertația s'a declarat bună și s'a decis a se publică în organul diecesan „Biserica și Școala”. A disertat apoi și învățătorul Pantelie Bugariu din Tășad despre „Modalitatea de a află mijloace pentru susținerea școlilor noastre confessionale”, care asemenea s'a declarat bună. (nf.)

Preoți harnici. Cetim în ziare un frumos exemplu al dragostei frățeșci între credincioșii gr. or. și gr. cat. În comuna Certege din Munții Apusenii, locuită de Români gr. or. și gr. cat., ambele confesiuni susțineau cu mari greutatea câte o școală. A vinut înse inspectorul școlar al statului și a declarat că școlile nu sânt corespunzătoare și a dispus să se facă o școală comunală sau de stat. Vădând aceasta preoții celor două confesiuni: Constantin Cothișel și Iosif Arieșan, au convenit să facă ambele confesiuni împreună o școală. Hotărîrea lor s'a aprobat și de forurile superioare. Școala nouă s'a zidit, anticipând preotul Cothișel spesele. Protopresbiterul Romul Furdui a îndeplinit funcția de primire. Iar în 16 oct. școala nouă s'a deschis.

Distincțiunea părintelui Simeon Popescu. Ziarele bucureșcene anunță, că părintelui protopresbiter

Simeon Popescu, profesor la seminarul pedagogic universitar din București, i s'a conferit decorația „Resplata Muncii“, pentru meritele sale pedagogice.

De la universitatea din Iași. Dl Ioan Caragiani, profesor la universitatea din Iași, membru al Academiei Române, a fost ales pe 2 ani rector al facultății de litere și filosofie la acea universitate; alegere confirmată și prin decret regal.

Frecvența școalelor din Blaș. Pe anul școlar 1900, serie „Unirea“, s'a înscris la gimnasiu 463 elevi, la preparandie 101 elevi, la școala de fetețe 124 eleve, la seminarul teologic 54 elevi, la școala elevilor de meserii 45 elevi, în total numărul celor ce frecventează școalele Blașului e de 847. Din această, clericii sunt adăpostiți gratuit în seminar, unde primesc de toate; în internatul de băieți locuiesc 110 studenți, solvind 240 cor. anual; în cel de fetețe 60 eleve, plătind aceeaș taxă; în internatul preparandial locuiesc 31 elevi, solvind pentru cuartir, luminat și încălzit 60 cor., iar elevii de meserii primesc instrucția și cărțile gratuit.

Un stipendiu la Asociațiune. Comitetul Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, cu sediul în Sibiiu, publică concurs pentru un stipendiu de 120 coroane pe an din fundațiunea I. Roman, destinat pentru studenți de gimnasiu ori școli reale. Terminul 20 nov.

Români bucovineni trecând la catolicism. Cetim în „Timpul“ din Cernăuți, că la poalele superbei reședințe mitropolitane, în suburbiul Clocucica al capitalei Cernăuți, a început de vr'o câteva zile încoace o îngrijitoare mișcare în poporațiunea gr. or., cari sunt pe cale a trece la catolicism. Unii dintre conducătorii acestei mișcări sunt gata a se adresa părintelui dr. Lucaciu cu rugarea să primească a primi păstoriarea acestui suburbiu. Causa mișcării este, că forurile competente nu le-au numit capelan pe părintele Adrian Boca, pe care l-au dorit credincioșii, ci le-a împus pe altul. O deputațiune de mai multe sute de locuitori din Clocucica se va prezenta în curând la mitropolitul Arcadie și la episcopul Vladimir. Astfel se speră, că incidentul se va aplană.

Școală ceramică în Tergu Jiului. În luna octombrie an. c., s'a întemeiat în orașul Tergu-Jiului, cu autorizațiunea onor. minister al instrucțiunii publice, o școală de artă ceramică (olărie artistică, porțelanerie, pictură pe vase și sculptură în lut, gips, etc.) Școala cuprinde două secțiuni: una elementară și alta artistică. În secțiunea elementară se primesc școlarii absolvenți ai școalelor primare urbane și rurale, precum și cei ce vor avea una sau două clase secundare, iar în secțiunea artistică absolvenții a trei sau patru clase secundare, cu talent vedit pentru desemn. Scopul acestei școale constă în creșterea și organizarea sistematică și artistică a industriei ceramice în țară, așa ca într'un viitor apropiat să nu se mai importe din străinătate vase de lut, majolică, faianță și porțelanuri, pentru ca capitalurile să rămăie în mâni românești. În fine, prin întemeierea acestei școale se creiază pe lângă o nouă industrie națională și noue resurse pentru asigurarea existenței unei părți din poporațiunea de la țară și pentru toți în genere, care vor să se îndrumeze pe calea rodnică a industriei. În această școală învățământul tehnic și profesional al artei ceramice va ocupa locul de frunte; inse, pentru ca tinerii ce vor urmă această școală să ajungă muncitori desevârșiți și lu-

minați, programul lor de studii va cuprinde și o serioasă instrucțiune generală, care va avea de scop desvoltarea tuturor facultăților intelectuale și morale.

Adunări învățătorești. Reuniunea învățătorilor gr. cat. din despărțământul Reghinului, aparținător archidiecesei de Blaș, se va întruni în adunare generală de toamnă în comuna Brese la 24 novembre n. — *Despărțământul Morlaca* al Reuniunii învățătorilor gr. cat. din archidieceasa Blașului va ținea adunarea sa generală în Fildul-de-mijloc la 24 nov. n. — Reuniunea învățătorilor gr. cat. din protopopiatul Aiudului se va întruni în adunare generală în Gârbova-de-jos la 21 novembre n.

C E E N O U.

Hymen. *Dl Augustin Marcu*, absolvent de teologie și dșoara Eufemeia Barbu, se vor cunună la 18 nov. n. în biserica gr. cat. din Roșia-montană. — *Dl Miron Opresan*, absolvent de teologie din Tirna-va și dșoara Victoria Popovici din Leșnic se vor cunună în 1/18 novembre. — *Dl Petru Lascu*, absolvent de teologie din Bulz, Bihor, s'a logodit cu dșoara Rosalia Niga în Arad. — *Dl Teofil Coliman*, învățător în Reșinari, și dșoara Maria Stanciu din Săcădate, s'a logodit. — *Dl Vasile Borgovan*, absolvent de teologie din Teure și dșoara Paulina Moldovan din Așchileul-mic s'a înscris la 15 novembre n. — *Dl George I. Hamsea*, candidat de preot în Tohanul-vechiu și dșoara Mărioara V. Minișca din Poiana-Sărată, se vor cunună la 11/24 novembre. — *Dl Ioan Morariu*, absolvent de teologie în eparhia Aradului, s'a logodit cu dșoara Emilia Goldiș din Nădab. — *Dl Ioan Pop*, absolvent de teologie din Agristeu și dșoara Veturia Dan din Nădeșul-săsesc se vor cunună în 18 l. c. în biserica gr. cat. din Ciucmandru. — *Dl Silviu Andreiu* și dșoara Ana Aurelia Giurca își vor celebră cununia lor în 18 l. c. în biserica gr. cat. din Rovoșel.

Serată literară română în Oradea-mare. Tinerimea română din Oradea-mare a avut anul acesta laudabila idee d'a arangia niște conveniri sociale de dans. Se 'ntelege, că inteligența noastră de-aice a sprijinit cu căldură aceasta frumoasă întreprindere. S'a ținut pân' acuma două conveniri de acestea, iar a treia va fi astăzi vineri la 3/16 novembre, căci convenirile se țin totdeauna vineri, în sala cea mare din otelul „Arborele verde“. De asta-dată dansul va fi precedat de o serată literară, a cărei programă se va distribui la cassă. Damele sunt rugate a se prezenta în simple toalete de stradă. Invitarea e semnată de dñii: Corneliu Antal, Vasiliu Babi, Ioan Barbul, Ioan Bulzan, Petru Bulzan, George Cimponești, Paul Gal, Ioan Găvrus, Gabriel Gherlan, Nicolău Hubian, Valeriu Liuba, Victor Mercea, Emil Monția, Ioan Mușin, Pavel Obădean, Romul Papp, Adrian Popescu, Aurel Popescu, Alesandru Popovici, Nestor Porumb, Nicolău Zigre.

Dl Gr. G. Tocilescu de 50 de ani. Săptămăna trecută, joi, cu ocaziunea aniversării de 50 ani a dlui Gr. G. Tocilescu, admiratorii sei au publicat un numer festiv, în care au adus omagii de admirație și recunoșciută pentru munca sa neobosită. În aceasta publicație festivă, admirabil imprimată, sunt și câteva scrisori de laudă ale somităților străine.

Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedorei va ținea adunarea sa generală în Deva la 18 novembre, în localul casinei române, sub presiunea dnei Elena Hossu-Longin n. Pop, secretar dl Dionisie Ardelean.

Procesele dlui Ioan Scurtu. Aflăm din „Tribuna“ că dl Ioan Scurtu are actualminte patru procese: unul la Cluș, altul la Sibiiu, al treilea la Deva și în fine la Hunedoara. Sâmbăta trecută a fost ascultat în Cluș, de către judecătorul de instrucție, pentru două articole în chestiunea Iancu. După ascultare, judecătorul de instrucție a pus în vederea acusatului imediata arestare preventivă, la casă să se vadă depărtat din Cluș, fie și numai pe o zi.

Loteria Casei Naționale, precum aflăm din „Transilvania“, n'a fost sprijinită cu căldura dorită de către publicul românesc, căci din cele 100.000 bilete emise, mai bine de jumătate nu au putut fi desfăcute. Cu toate acestea, spune numitul organ, loteria se va încheia cu un profit de peste 20.000 coroane. A fost mare norocire, că câștigul principal de 10.000 coroane s'a făcut de Asociațiune, cu un bilet nevândut.

Daruri pentru masa studenților. Dna Sabina Preda n. Andreica și dl dr. Basiliu Preda, avocat în Câmpeni, au dăruit intru amintirea neuitatei lor mame resp. soacre: Carolina Andreica n. Palade, mesei studenților de la gimnasiul român din Brașov și Brad, câte o sută de coroane.

Doctori români în Macedonia. Cetim în „Pensula Balcanică“ că sultanul a semnat firmanurile pentru numirea dlui Simu Berberî ca doctor primar în Castoria și a dlui Ioan Barac ca doctor primar în Cojan, vilayetul Monastir, amândoi tineri români din Macedonia cari s-au făcut studiile la Constantinopol. Noi cunoaștem pe dl Barac personal, din timpul petrecerii noastre la Constantinopol, unde dsa cu multă amabilitate ne-a condus să vedem ceremoniile de ziua de Pașei în biserica patriarcală. Ne bucurăm dară că-l vedem numit în acest post frumos, în iubită sa patrie, despre care ne-a vorbit cu atâta căldură.

Advocați noi. Dl dr. Andrei Ilie s-a deschis cancelăria advocațională în Tinca. — Dl dr. Valer Morariu a depus în Mureș-Oșorhei cenzura de avocat, și s-a deschis cancelărie în Maria-Radna.

Reuniunea economică din Orăștie. Comitetul Reuniunii, în ședința sa din urmă, la propunerea președintelui dr. Ioan Mișu, a hotărât să se țină iarăși prelegeri economice și anume la Sibiu, Orăștie, Pricăș, Castău etc. Tot la propunerea președintelui a decis în principiu aranjarea unei expoziții de vite în primăvara viitoare. S'a adus mulțumită protocolară dlui dr. I. Mișu, pentru că a dăruit Reuniunii economice diurnele dsale de deputat la sinodul arhiepiscopesc din ăst-an, în sumă de 87 cor. și 47 fil.

Comerțul Românilor Macedonenî. Poporul român din Macedonia este un popor eminentemente comercial. Comerțul la Români Macedonenî este singura ramură de ocupațiune, singura carieră de producțiune și de existență materială. Afară de Români din Epir, cari se ocupă cu păstoritul și cei din Megleni, cari se ocupă mai mult cu agricultura, în-

colo toți ceilalți sunt comercianți. Se vede că Românul Macedonean s'a dedat la comerț de sute de ani, căci aptitudinea și priceperea lui în mănuierea și facerea comerțului sunt așa de dezvoltate, încât nimeni nu-l poate întrece. Nicî Grecii, nicî Armenii, nicî chiar jidaniî nu se pot lua la întrecere cu Românii Macedonenî. De aceea ei sunt în cea mai mare parte bogați. Tot aurul Macedoniei este în mâna lor. Bogatele colonii de Români Macedonenî, din Egipt, Cair, Smirna, fac comerț cu lumea întreagă. Chiar la Salonic, Româniî fac parte din clasa bogată a populațiunei. Ori unde ei se duc, câștigă și fac averi. Causa acestui fapt este că Româniî Macedonenî muncesc și fac economie. Munca și economia, iată secretul îmbogățirii lor. Ei cheltuiesc tot dauna mai puțin decât câștigă și muncind, câștigă totdauna mai mult decât cheltuiesc.

Câte cârciune sunt în România. Cu privilegiul alcătuirii proiectului de lege asupra monopolului cârciunelor la sate, ministerul de interne a făcut o statistică de cârciunile care sunt în toată România. Din această statistică se constată că sunt 23.000 cârciune la sate, dintre care o mare parte se desființează în urma punerii în aplicare a legii monopolului cârciunelor.

Cărțile didactice — monopol. Aflăm din ziarul bucureșcen, că la ministerul cultelor și instrucțiunii publice se studiază chestiunea înființării monopolului asupra cărților didactice, pentru a se împiedica astfel specula care se face azi cu cărțile didactice. În cazul înființării acestui monopol, cărțile didactice vor costa cu mult mai puțin decât se vând acum.

Închiderea expoziției universale din Paris a fost luni la 12 l. e. Închiderea s'a anunțat prin un tun din turnul Eiffel. Sara s'a dat la Operă o reprezentație de gală, la care au fost invitați reprezentanții tuturor țărilor.

Au murit: Ioan C. Moldovan, paroc gr. e. român în Nir-Adon, asesor consistorial de Oradea-Mare, la 6 nov. n. în etate de 76 ani; — **Paul Smeu,** căpitan c. și r. cl. I în pensie, la 6 nov. în Viena, în etate de 54 ani; — **George Gaspar,** preot gr. or. român și asesor consistorial, în Criciova, la 6 nov. n., în etate de 67 ani; — **Ioan Piotroschi-Petrescu,** paroc și esare în Budeniș, Bucovina, la 8 nov. n., în etate de 63 ani, jelit de soția Marioara, de fii și ficele: Arcadie, Aglaie măr. de Zotta, Aristea, Marioara, de ginere-seu Eugen cav. de Zotta și de nopoata Claudia de Zotta; — **Aureliu Mircea,** absolvent de gimnasiu, în Panciova, la 27 l. e. în etate de 20 ani.

Călinarul săptămânei.

Dum. a XXIII-a d. Rosaliî, Ev. V. de la Luca, c. 16, gl. 6, a inv. 1.				
Dina sept.		Călinarul vechi	Călin. nou	Soarele.
Duminecă	5	Mart. Galacteon	18 Eugen	7 12 3 47
Luni	6	Păr. Pavel mărtur	19 Elisabeta	7 14 3 46
Mărti	7	SS. 33 M. Milent	20 Corbinian	7 16 3 45
Mercuri	8	(†) Arch. Mih. și Gavr.	21 Maria jert.	7 17 3 44
Joi	9	Mart. Onosifor	22 Cecillia	7 19 3 42
Vineri	10	Apost. Erast	23 Clemens	7 21 3 41
Sâmbătă	11	M. Mina și Vichentie	24 Emilia	7 23 3 49

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LÁNG IN ORADEA-MARE.